

cepciójára épül. Első szinten létrehozzák az adatbázis-központok rendszerét, az ágazatközi felhasználásra szánt információk állományokhoz szükséges ESZ-1055 számítógép-hálózatot és biztosítják a hálózatfűtést miniszámítógépek és terminálok segítségével. 1990-ig előreláthatóan 4 adatbázis-központot helyeznek üzembe, többek között a tudományos könyvtárak adatbázis-központját.

Az automatizált tudományos, műszaki és gazdasági információs rendszer második szintjén a faktográfiai információállományokat decentralizáltan fogják feldolgozni, minél közelebb az információfelhasználóhoz.

Az intenzív társadalmi fejlődés, a tudomány és a technika vezető szerepe szem előtt tartásával az alábbi területek igényelnek fokozott mértékű információellátást:

- ♦ energetika (a hazai tüzelőanyag- és energetikai források felhasználása, a tüzelőanyag- és energiaszükséglet racionalizálása);
- ♦ nyersanyagok (a hazai nyersanyagbázis és a másodlagos nyersanyagok felhasználása, hulladékmentes technológiák);
- ♦ mezőgazdaság és élelmiszerügy (élelmiszer-gyártás, növénytermesztés);

Kiadványok előállítás számítógép segítségével

A kiadás és a kiadványok előállítására minden munkafolyamatban alkalmazhatók a számítógépek, ideértve a kis szövegszerkesztőket is. Az egyes munkafázisokban a számítógéppel a következő feladatokat végezhetik el.

A kiadványok tervezése. Az információs forradalom arra készíti a kiadókat, hogy egyre nagyobb súlyt fektessenek kiadványaik tervezésére. A tervezés magában foglalja mind a szerkezeti és tartalmi, mind pedig a formai kialakítást. Az ideális publikációs rendszer révén hozzá lehet férni a fejlesztési dokumentációhoz, ugyanakkor az olvasóktól jövő információkhoz is. A kiadványtervezés során határozzák meg az olvasók információigényét is.

Leírás. A számítógépre alapozott kiadványkészítés nagy előnye, hogy csökkenti a leírás költségeit, a minőséget viszont javítja. Az információs forradalom korában hátrányba kerül, aki nem tud gépelni, hisz a gépirók fokozatosan eltűnnek az irodákból. Néhány éven belül a legtöbb kiadvány szerkesztését maga a szerző viszi be a publikációs rendszerbe. A fáradságos és sok hibalehetőséget adó má-

- ♦ gépgyártás (kiegészítő alágazatok, gépesítés és automatizálás, beleértve a robotokat és manipulátorokat; elektronika);
- ♦ egészségügy, a tudomány és a technika távlati irányai (biológia), környezetvédelem, vegy- és gyógyszeripar.

A csehszlovák tudományos, műszaki és gazdasági információs rendszer sajátosságai abban rejlenek, hogy az ország nem a magas szintű koncentráció útját követi (nagy információs intézmények létrehozása), hanem ehelyett bővíti a már meglévő információs központok tevékenységi körét, felhasználják a tudományos kutatóintézetek és felsőoktatási intézmények információs bázisait. Egyidejűleg megerősítik az állami információs rendszer infrastruktúráját (specializált intézmények, ágazati és alágazati központok), erősítik a kapcsolatokat a statisztikai információs rendszerrel és az automatizált irányítási rendszerekkel.

VITKOVA, G.: Sistema naučnoj, tehničkoj i ekonomičkoj informacij. = Naučno-Tehnička Informacija, Ser. 1. 5. sz. 1985. p. 7-10.

(Jankovics Anna)

solást teljesen fölöslegessé teszik a majd minden asztalon megtalálható képernyős terminálok.

Szerkesztés. Sokak szerint a képernyős terminálon nem lehet szerkeszteni. Ez talán helytálló, ha a szerkesztés csak a kisebb helyesírási, mondatszerkezeti és nyelvtani hibák javítását és a formai szabályokhoz való igazítást értjük. De ha a szerkesztő átdolgozza az anyagot, akkor a képernyős terminál ideális eszköz, mivel lehetővé teszi, hogy a javítás után a szerkesztő a terminálon összehasonlítsa az eredeti szöveget a javítottal. A számítógép bizonyos esetekben átveszi a szerkesztő munkáját, de általában csak kéri a vele dolgozót, hogy fogadja el javaslatait. Két szerkesztői munkát azonban teljes egészében átvállalhat a számítógép: a helyesírás ellenőrzését egy betáplált szótár segítségével és a standardizált nyelv ellenőrzését.

Ábrák. Az ábrák és az írott szöveg egysége egyre fontosabbá válik a jövőben két okból is: egyrészt, mert a számítógép megkönnyíti, másrészt, mert az emberek egyre inkább képorientáltak lesznek. A jövőben a szerző a terminálon rögtön megrajzolhatja az ábrákat is. Az elkészült ábrákat könnyen lehet át-

helyezni, kicsinyíteni vagy nagyítani, továbbá térben vagy síkban elforgatni a számítógép segítségével.

Szedés. Különböző szedési eljárások ismeretese és használatosak napjainkban. A legtöbb, ma alkalmazott szedőgép különálló egység, de közülük sok valamilyen más berendezéssel — pl. egy szövegszerkesztővel — is összekapcsolható. A jövő szedőgépei a kiadvány szövegét előállító személy által használt berendezéssel egységes, összekapcsolt rendszert alkotnak, mely lehetővé teszi a hatékony és magas színvonalú kiadást. Ezek a gépek — minden mozgó alkatrészt kiküszöbölve — digitális eljárással működnek majd, s a száraz eljárással készülő output pedig azonnal rendelkezésre áll.

A forrásanyag kezelése. A forrásanyagot szolgáló eredeti információ lehet mérnöki rajz, marketing terv, stratégiai leírás, fejlesztő és marketing szakemberekkel készült interjú, vagy egy kiadvány tervdokumentációja. Az eredeti információk egyre nagyobb hányadát számítógépes adatbázisokban tárolják. A forrásanyag gépesített kezelésének három jelentős előnye van: 1. ugyanazt az információt több célra is fel lehet használni újabb rögzítési eljárás nélkül; 2. a publikált információk forrásanyaga könnyen visszakereshető; 3. a számítógép segítségével rövid idő alatt megtalálható minden szükséges forrásinformáció.

Standardizált nyelvek és fordítás. Az uralkodó nemzetközi műszaki nyelv az angol. A műszaki kiadók nemzetközi viszonylatban terjesztett kiadványaikban gyakran ún. standardizált nyelveket (controlled languages) használnak, melyek az angolra épülnek és könnyen érthetők azok számára is, akiknek az angol nem anyanyelvük. Ezek a nyelvek jelentős mértékben megkönnyítik a fordítást, ide-

értve a számítógéppel végzett fordítást is. Mind a standardizált nyelvek, mind pedig a számítógépes fordítás várhatóan széles körben terjed el a jövőben.

A dokumentumok terjesztése. Sokan arra számítottak, hogy a számítógépes információk forradalom nagymértékben csökkenteni majd a kiadáshoz használt papír mennyiségét. Ez kívánatos is lenne, mivel a dokumentumok papírhordozón való közreadásának számos hátránya ismeretes. A viszonylag közeli jövőben a legtöbb fejlett országban a nagy vállalatoknál majdnem minden munkaasztalon lesz képernyős terminál, s a különböző típusú és különböző helyszíneken levő számítógépek közötti kommunikáció könnyebb és általánosabb lesz. A műszaki anyagok publikálásában e rendszerek segítségével kiküszöbölhetők lesznek a papírhordozó hátrányai.

Az ideális rendszer. A minden tekintetben megfelelő publikációs rendszer — amelybe minden érintett könnyen és közvetlenül bekapcsolódhat — a fent már említett terminálokból és egy nagy központi számítógépből, illetve különböző helyeken levő, de összekapcsolt számítógépegységekből épül fel. A rendszerbe kerülő forrásinformációkat rögzítik a publikációs adatbázisban; innen kapják meg a helybeli és távoli felhasználók, illetve szedőrendszerek, hogy elkészíthessék róluk a szükséges papírmásolatokat.

/BRINEGAR, J.: *Computer-assisted publishing = Technical Communication, Fourth Quarter 1983, 30. k. 4. sz. 1983. p. 11–14./*

(Pollini Rita)

A BLAISE-LINE és a Brit Nemzeti Bibliográfia használatának értékelése

1984-ben az Industrial Market Research Ltd *piackutatási módszerek* alkalmazásával *felmérést* végzett a British Library megbízásából a Brit Nemzeti Bibliográfia (British National Bibliography, BNB) és a BLAISE-LINE *felhasználói értékeléséről*.

A BNB-nyomtatásban hetente megjelenő időszaki kiadvány (két közbülső és négy havi és éves kumulált kötetekkel) az Egyesült Királyságban publikált új tételekről. Megjelenése óta (1950) alig vál-

tozott, hiszen célja és funkciója is változatlan maradt.

A BLAISE-LINE egyike Európa első online szolgáltatásainak. Bár e nevet 1982-ben kapta, már hét éve működik. A Harlowban üzemelő központi számítógépen tárolt különböző bibliográfiai adatbázisokhoz nyújt online elérést, köztük az UK MARC adatbázishoz, amely mind tartalmára, mind szerkezetére nézve a BNB géppel olvasható változatának tekinthető.